

Asia: VN/34275/2024

## **Lausuntopyyntö luonnoksesta oikeusavun palkkioperusteista annetun valtioneuvoston asetuksen 6 §:n muuttamisesta**

### **Lausunnonantajan lausunto**

#### **Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään**

Muistioluonnoksen mukaan asetuksen muuttamisella pyritään selventämään korkeimpien oikeuksien keskenään ristiriitaisten ennakkopäätösten myötä syntynyttä epäselvää oikeustilaa korottamalla yksityisen oikeusavustajan tuntipalkkiota 110 eurosta 120 euroon. Oikeusapulain palkkiota koskevan 17 §:n 1 momentin, johon yksilöity asetuksenantovaltuus perustuu, tarkistamistarpeita on tarkoitus arvioida myöhemmin erikseen.

Vuodesta 2014 voimassa ollut oikeusavun 110 euron palkkiotaso on arvioitu eri yhteyksissä muistioluonnoksessa todetun mukaisesti. Niissä on perustellusti tuotu esille tarve palkkion nostamiselle. Käräjäoikeuden havaintojen mukaan nykyinen palkkiotaso ei kuitenkaan ole johtanut tilanteisiin, joissa kelpoisuusvaatimukset (alaviitteet 1 ja 2) täyttäviä ja päteviä juristeja ei olisi ollut saatavilla avustajan ja puolustajan tehtäviin. Tähän nähden oikeusapulaissa säädetty arvostuksenvarainen vaatimus palkkion kohtuullisuudesta jättää valtioneuvostolle oikeuspoliittista ja valtiontaloutta koskevaa harkintavaltaa, minkä piirissä on viime kädessä koko oikeuslaitos.

Ehdotusluonnoksen mukaisen tuntipalkkion taso asettuu korkeimpien oikeuksien kohtuulliseksi katsomien tasojen puoliväliin. Tämän suuruisen nousun arvioidaan aiheuttavan noin 5,9 miljoonan euron vuotuiset lisäkustannukset valtiolle. Muistioluonnos on luettavissa siten, että tämän suuruinen tuntipalkkion korotus olisi tehtävissä ilman vastaavien säästöjen kohdentamista muualle. Käräjäoikeus korostaa sitä, että tuntipalkkion korotus ei saa johtaa tuomioistuinten resurssien vähentämiseen, koska sillä olisi vääjäämättä oikeusturvaa heikentäviä vaikutuksia.

Ehdotusluonnoksen mukainen tuntipalkkiotaso ei yllä korkeimman oikeuden ratkaisun mukaiseen 130 euroon. Tämä tarkoittaa sitä, että asetuksen muuttamisen tavoite selventää nyt syntynyttä epäselvää oikeustilaa on vaarassa jäädä saavuttamatta.

Käräjäoikeus pitää valittua toimintatapaa, jossa oikeustilaa selvennetään pikaisesti ja tarkistamistarpeita arvioidaan erikseen, sinällään asianmukaisena. Olennaista on, että palkkion määräämiskäytännöt saadaan yhtenäiseksi, kunnes oikeusapulain 17 §:n 1 momentin tarkistamistarpeet tulevat arvioiduksi. Viimeksi mainittu arviointi tulisi kuitenkin käynnistää ja tehdä välittömästi. Viive tässä saattaisi johtaa siihen, että epäyhtenäiset käytännöt jatkuvat.

Käräjäoikeus esittää harkittavaksi selkeää siirtymäsäännöstä tarpeettomien epäselvyyksien välttämiseksi.

#### Alaviite 1

Oikeusapulaki 8 §: Yksityiseksi avustajaksi on määrättävä asianajaja tai luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa (715/2011) tarkoitettu luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja. Rikosasiassa epäillyn avustajaksi on määrättävä julkinen oikeusavustaja tai asianajaja taikka erityisestä syystä luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, jos epäilty on pidätetty tai vangittu, jos häntä epäillään tai hänelle vaaditaan rangaistusta rikoksesta, josta ei ole säädetty lievempää rangaistusta kuin neljä kuukautta vankeutta, tai tällaisen rikoksen yrityksestä tai osallisuudesta siihen taikka jos epäilty on 18 vuotta nuorempi. (SK: 720/2011, HE:318/2010, VTS). Milloin oikeusavun saaja on itse ehdottanut avustajakseen kelpoisuusvaatimukset täyttävän henkilön, tämä on määrättävä, jolleivät erityiset syyt toisin vaadi.

#### Alaviite 2

ROL 1 luku 2 §: Puolustajaksi ja asianomistajan oikeudenkäyntiavustajaksi on 1 ja 1 a §:n nojalla määrättävä julkinen oikeusavustaja tai asianajaja. Jos sopivaa julkista oikeusavustajaa tai asianajajaa ei ole tiedossa tai siihen on muu erityinen syy, puolustajaksi tai oikeudenkäyntiavustajaksi voidaan määrätä luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa (715/2011) tarkoitettu luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja. Milloin epäilty tai asianomistaja on itse ehdottanut puolustajakseen tai oikeudenkäyntiavustajakseen kelpoisuusvaatimukset täyttävän henkilön, tämä on määrättävä, jolleivät erityiset syyt toisin vaadi.

Turtiainen Kari  
Oulun käräjäoikeus - Tämän lausunnon on valmistellut käräjätuomari,  
osaston johtaja Jyrki Määttä